

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaițe bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 11 Decembrie 1909.****Numărul 48.**

EPILOG.

Sinodul arhiepiscopalian s'a încheiat și părinții, cari au luat parte la desbaterile lui, s'au reintors la ale sale, cu sufletul mângaiat, cu convingerile mai tari, cu dorul de a-și face, cu îndoită însuflețire, sfânta lor datorie.

Arhiepiscopul, în greaua sarcină ce-i apasă umerii, va fi simțit mângâiere și alinare, gândindu-se, că sarcina e mai ușoară, când fieștecare își reclamă cu demnitate partea lui de muncă.

N-am dubitat nici pe o clipă, că sinodul ar putea să ia o altă mișcare, în privința limbii de catehizare; o știam dintru început, și lucrul nici n-a admis măcar cea mai minimală discuție.

Ne-am bucurat de apropiatul avânt al fondului de pensii preoțesc, văzând pornită, pe drumul realizării una dintre cele mai esențiale cerințe ale preoțimii noastre.

În privința școlilor, hotărârile sunt cu atât mai importante, cu cât, în lipsa unei norme de acțiune, situația eră destul de confuză și încurcată. Colecta, respective fondul cultural ce se prevede, este de o însemnătate excepțională. Vom avea prilej să vedem cât spirit de jertfă e sălășluit în păturile popoului și a clasei noastre culte, când e vorba de mântuirea școlilor. Vom avea, de asemenea, prilejul fericit de a constata o întărire a forței noastre de muncă, prin intrarea mirenilor în rândurile luptătorilor, după congresul mixt, pe care îl așteptăm cu foarte mare interes.

Seminarul se va renova și el, adăugându-i-se o aripă nouă, pentru a încapa pe toți candidații de preoție, al căror număr crește așa de simțitor în vremea din urmă. Cursul biennial se sistază, înlocuindu-se cu unul triennial, recerându-se dela candidați absolutor de opt clase. Ei, și aceasta, o hotărâre, care numai efecte bune

poate să aibă. Cu cât clerul nostru va fi alcătuit din elemente mai omogene, în ce privește calificarea, cu atât el va fi mai unitar și mai solidar în acțiunile lui, cari pornesc din același fond de aspirații și de idei! Discușiunile, cari agită anumite pături a preoțimii noastre, vor dispărea atunci dela sine.

În sfârșit, ideea unei biblioteci centrale, ideie, care s'a discutat în repetite rânduri în coloanele foaiței noastre, e una dintre hotărârile cele mai înălțătoare ale sinodului. Alături de alte decizii de ordin defensiv, hotărârea aceasta ne înseninează pe toți, și ne inspiră încredere în viitor, dându-ne voie de muncă.

Importanța acestui sinod, nu se poate aprea, bineînțeles, într'un articol de ziar.

Roadele lui minunate le va arăta chiar vremea apropiată, supunând, că cei chemați vor ști să execute, ori să supravegheze executarea acestor concluse de neprețuită valoare.

Sinodul arhiepiscopalian.

*(Continuare și fine).***Vineri 26 Nov.**

În decursul acestei zile s'a discutat partea din statute ce privesc fondul văduvelor și orfanilor de preoți. Mijloacele de augmentare ale acestui fond au rămas aproape aceleași. Taxa de căsătorie a clericilor s'a ridicat la 300 resp. 600 cor.

Relativ la trecerea în deficiență, preoții, cari au servit mai puțin ca 10 ani primesc un ajutor anual stabil, ce corespunde la 25% a salariului lor anual, adică 400 resp. 200 cor. Cei-ce au servit peste 10 ani ajutorul de 25% crește an de an cu $1\frac{1}{2}\%$ a salariului ajungând până la maximul de $77\frac{1}{2}\%$ adică 1240 cor. la preoți, 620 cor. bialisti și 1860 la protopopi.

Văduvele primesc 50% după pensia, ce eventual ar fi primit bărbatul lor la ziua morții dacă ar fi trecut în deficiență, orfanii câte 25% din ajutorul mamei lor.

Aci din nou s'a făcut o importantă discuție. S'a propus adică, ca văduvele de bialisti să fie egal ajutate cu văduvele

celoralți preoți. Toți vorbitorii s'au grăbit a sprijini cu argumente noi această propunere, care s'a primit în unanimitate, dând cea mai frumoasă dovadă de armonia, ce trebuie să fie între preoți ca slujitori la același altar al Domnului.

Statutele acestea, cari au consumat timpul cel mai mult din desbaterile sinodului intră în vigoare cu 1 Ian. 1910.

În chipul acesta s'a făcut un pas înainte în chestia ajutorării preoților deficienți, a văduvelor și orfanilor de preoți, rămâne, ca preoțimea și din a sa parte să facă tot ce se așteaptă dela ea ca taxele să încurgă regulat, ca astfel acestea fonduri, cari au ajuns la avere de preste $\frac{1}{2}$ milion coroane să progreseze chiar în interesul binepriceput al preoților.

În decursul ședinței de dimineață Escel. Sa comunică cu multă bucurie sinodului, că Sfinția Sa Pontificale a răspuns la adresa omagială spedită în ședința de Marți. Răspunsul primit prin cardinalul de stat e de următorul cuprins:

Monsignor Mihályi, Archivescovo di Fogaras Gyulafehércár.

Balázsfalva
Ungheria

Beatissimus Pater filiale obsequium am-
pitudinis tuae et cleri istius archidioecesis
in synodum congregati libenter accepit et
dum vota facit pro bono eiusdem synodi
exitu tibi et clero universo petitam aposto-
licam benedictionem ex corde impertitur.

Card. Merry del Val.

Membri sinodali ascultă în picioare cu-
vântul de binecuvântare trimis de următorul
sf. Petru și erump în aclamațiuni îndelung
repetate.

Tot în această ședință a venit vorbă
de împrejurarea, că dela fasiunea venitelor
parohiali până la asignarea congruei preo-
țimii noastre, mulți preoți au pierdut din
venitele specificate atunci. Escelența Sa co-
munică Sinodului, că Majestatea Sa numai
acum a numit senatul încredințat cu revizuirea
venitelor congruali și îndată ce acesta
își va începe lucrările, se vor provoca cei
interesați să-și trimită reclamările.

Se dă apoi cuvântul prof. Dr. Vasile
Suciu, care e raportorul comisiei a treia
încredințate cu chestia limbii de catehizare,
cum și a altor propuneri sosite din feluri-
tele tracte protopopești.

Raportorul comunică Sinodului, că co-
misiunea a fost în plăcuta poziție de a cu-
noaște întreagă chestia aceasta așa de de-
licată, punându-i-se la dispoziție întreg do-
sarul actelor și toată corespondința avută cu

Ministrul cultelor asupra acestui punct. De asemenea i-s'a comunicat protocolul luat în ultima conferință a Episcopatului bisericii noastre, când s'a susținut cu toată tăria dreptul limbii române în catehizarea tinerimii. De aceea comisiunea propune, ca Veneratul Sinod să ieie spre știință ținuta și lupta apostolică purtată de Preasfinții noștri Arhieri împotriva ingerinții, care taie în drepturile bisericii de a dispune liber în chestiile sale religioase interne, între cari chestii se numără și propunerea religinii; le mulțumește pentru ținuta lor deamă, dovedită în afacerea aceasta și îi roagă, ca și pe viitor să apere cu aceeași tărie drepturile inalienabile ale bisericii asigurându-i din partea sa de alipirea și supunerea canonică datorită.

Față cu această propunere se prezintă din partea Rev. canonic Dr. Bunea următorul proiect de conclud, pe care Sinodul îl primește de al său:

„Sinodul arhidiecezan consultându-se conform decretelor Sinodului provincial I. tit. III. cap. IV. asupra instituțiilor religioase a tinerimii și a poporului, și astfel examinând actele relative la limba de catehizare a tinerimii greco-catolice române, care cercetează diferitele institute de învățământ din patrie, a aflat cu multă mângâiere, că în această chestiune vitală pentru biserica greco-catolică română, Preasfinții noștri Arhieri au apărut cu demnitate și prudentă drepturile bisericii noastre, procedând dânsii și în chestiunea catehizării întru toate conform Bullei Sfinției Sale Papa Piu IX. din 26 Nov. 1853 prin care biserica Românilor uniți a fost decretată, ca provincie ecclesiastică greco-catolică unită cu limbă română, și conform drepturilor asigurate în legile țării. Sinodul deci, identificându-se întru toate cu ținuta deamă și corectă, ce au avut-o Arhieri în chestiunea limbii de catehizare, le mulțumește

din inimă și-i roagă, ca și pe viitor să apere cu tărie drepturile inalienabile ale bisericii, asigurându-i din partea sa de alipirea și supunerea canonică datorită.“

Proiectul acesta de rezoluție a fost primit cu aclamație și fără nici o discuție din partea Sinodului.

Se continuă raportul asupra a o mulțime de propuneri venite dela Sinoadele protopopești. Celea mai multe din ele se re-leagă la Consistor. Însemnăm câteva: Cererea sinodului protopopesc a Cojocnei, ca, parohia Sânt-Iacobul-de-câmpie să se treacă la Tr. Țurda, comisiunea propune primirea — Propunerea sinodului protopopesc a D.-Sânt-Mărtinului de a se pregăti icoane sfinte prin pictori buni, — comisiunea e de părerea, că pentru curmarea abuzurilor și pentru nimbul bisericii, Ordinariatul să concreadă Administrațiunii centrale capitulare înființarea unui depozit de paramente sacre. — Propunerea vice-protopopului Odorheiului pentru regularea salariilor protopopești, — comisiunea o recomandă spre primire. — De asemenea comisiunea recomandă Consistorului propunerea sinodului protopopesc a tr. Sibiu, de a se scoate de sub Administrarea statului acelea fundațiunii, cari și acum se administrează acolo, contra literilor fundamentale.

Inchiero.

Escol. Sa Mitropolitul mulțumind membrilor sinodali pentru însuflețirea cu care au luat parte la discuția obiectelor puse la dezbateri, închide ședința la oarele 9¹/₂ sara.

Mângâiați de rezultatele ajunse, protopopul G. Simu și v.-prot. Nic. Aron cântă doxologia cea mare, acompaniați de toți cei prezenți.

E locul să facem aici câteva adause.

În fiecare zi cât a ținut Sinodul, toți membrii sinodali au fost la prânz oaspeții Es-

celeții Sale. Vineri la prânz, protopopul Dr. Dăian închină paharul pentru sănătatea Mitropolitului mulțumindu-i, că a dat priie clerului să se sfătuiască cu Arhieriul său iubit asupra atâtor chestii importante. Protopopul Simu închină pentru distincții membrilor capitulari, colaboratorii prețioși ai Mitropolitului în conducerea Arhidiecezei, iar pâr. Agârb cean tot pentru Escol. Sa asigurându-l de alipirea neșovăitoare a preoțimii.

De asemenea aflăm prilejul de a respinge însinuarea răutăcioasă cuprinsă în primul publicat de „Țara noastră cu datul de 21 Nov. prin care scriind de anularea concluzului congresului ortodox în chestia catehizării, hazardează următoarea supoziție „Probabil, că înalta hotărâre are să fie și pentru blăjeni, un fel de memento, dacă nu cumva, ocazie binevenită, pentru a lua cel puțin pe hârtie o aită ținută ca cea de până aci, pentrucă de multe-ori e foarte rentabilă rezerva ce și-o impun unii frați în contul altor frați bătându-se în piept: iată cum înțelegem noi misiunea patriotică a bisericii“. Esperința a dovedit, cât de netemeinice au fost scrisele asupra hotărârii sinodului arhidiecezan.

De asemenea ținem să spunem pentru cunoașterea adevărului, că multe din rapoartele trimisului „Gazetei“ erau chiar contrariul celor întâmplare în sinod. Nu cercăm cine poartă vina, dar datorința de cronicari sinceri ne-a reclamat constatarea aceasta.

Și cu aceasta terminăm și noi raportul asupra dezbaterilor sinodali, regretând încă odată marea pierdere suferită de biserică prin trecerea așa de repede din viață a canonicului Dr. Aug. Bunea, care și în acest Sinod a lucrat și vorbit atât de mult pentru rezolvirea bună a obiectelor de sub dezbateri.

Rap.

FOIȚĂ.

Cuvântare funebrală

rostită de canonicul Dr. Victor Szmigelski la înmormântarea lui Dr. Augustin Bunea, canonic mitropolitan în Blaj la 2 Decembrie 1909.

Preoții, cari bine își păzesc direcția, de îndoită cinste se vor învrednici. Tim. 5, 17.

Rogu-vă, jalnici ascultători, rogu-vă, nu mă judecați. Voea fraților mei a fost, ca eu să grăesc la sicriul fratelui nostru Augustin Bunea, și voea fraților miei îmi este poruncă. Dar rogu-vă jalnici ascultători, nu mă judecați. Mai grăit-am de alte ori cu prilejuri triste, dar de data aceasta nu pot, să vă grăesc. Dacă pe voi pe toți vă doare lovitura, ce o am suferit, atuncia mie soțului de lucru al lui Augustin Bunea, carele deodată cu dânsul am început, să lucrăm aci în Blaj, și alături cu dânsul am lucrat aci mai bine de 26 ani, mie îmi vine, nu să grăesc, ci să mă razim pe sicriul lui și să plâng. Rogu-vă dar, jalnici ascultători, rogu-vă, nu mă judecați, dacă veți auzi, că cuvintele mele vor fi seci și se vor mărgini numai la atâta, că vor istorisi pe scurt viața lui.

Fratele nostru adormit în Domnul s'a născut în 4 August 1857. Originea lui a fost aceea, căreia neamul nostru și biserica

noastră au să-i mulțamească aproape tot binele, cu carele se mângăie ele în timpuri grele, — și când nu le-au fost grele timpurile? El s'a născut adecă dintr'o familie preoțească. Părintele lui a fost un preot românesc, Arsenie Bunea parohul Vadului din țara Făgărașului, de neam mărgean de lângă Săliște, iară maica lui a fost Verona Urs, o surcea a familiei aceleia, carea a dăruit patriei, neamului nostru și bisericii noastre și pe baronul David Urs, eroul dela Lissa și marele binefăcător al celor două institute de creștere, cari le avem aci în Blaj. Pruncul Augustin a început să învețe carte în Vad și apoi la școala grănițarească din comuna vecină Ohaba. Nu mă tem, că greșesc, dacă susțin, că el a moștenit dela mamă-sa conștiința cea nespuse de hotărâtă a datorinței, și că virtutea aceasta i-s'a întărit apoi în școala grănițarească așa, că ea l-a stăpânit apoi în toată viața lui. Mai apoi l-a dus tatăl său la Brașov la gimnaziul românesc de acolo, iar în primăvara anului 1877 nu tatăl lui, ci pronia dumnezească a trecut pe Augustin la gimnaziul nostru de aci din Blaj, pentrucă el să-și urmeze aci studiile în clasa a VII-a.

Pronia dumnezească l-a trecut aci, pentrucă încă în toamna aceluiași an fericitul mitropolit Ioan Vancea să-l trimită la Roma în colegiul grecesc dela sf. Atanasie. Acolo și-a făcut el studiile filozofice și teologice în colegiul de propaganda fide. — Nu mă tem

că greșesc, dacă susțin, că acolo la obârșia neamului nostru și a credinței noastre, acolo în Roma, carea ne-a născut și ne-a renăscut, acolo a prins flacări dragostea lui de neam și de biserică, flacări, cari să nu se stingă mai mult. Acolo a fost hirotonit Augustin întru preot în anul 1881 în biserica sf. Atanasie prin punerea mânilor arhiepiscopului Ștefan Ștefanopol. Iară după-ce în anul 1882 a dobândit gradul de doctor în științele teologice, cătră sfârșitul aceluiași an s'a întors la Blaj și și-a început activitatea aci în mijlocul nostru în slujba bisericii noastre și a neamului nostru. Aproape deodată cu mine și-o a început, pentrucă eu acum la sicriul lui să pot mărturisi despre ea.

Dacă a sosit în Blaj tinărul preot Augustin, mitropolitul după obiceiul, ce-l avea, l-a primit și pe dânsul în o altă școală, în școala administrației bisericesti, l-a făcut adecă întru început cancelist și mai apoi oficial la oficiul arhidiecezan. Acolo a slujit aproape patru ani purtând la rândul său și protocoalele ședințelor consistoriale. În anul 1886 arhieriul l-a numit profesor de teologia dogmatică la seminarul teologic arhiepiscopesc și de religie în clasele inferioare ale gimnaziului arhiepiscopesc și deodată și prefect în seminarul tinerimii, iar mai apoi prefect de studii în seminarul teologic arhiepiscopesc. Slujbele acestea înse nu le-a purtat multă vreme, căci mitropolitul Vancea în anul 1888 l-a chemat din nou mai aproape

Serata literară-muzicală a teologilor.

— raport special. —

Strânși sub steagul, ce l-a ridicat unul dintre cei mai îndrăzneți luptători pentru drepturile bisericii și neamului nostru românesc, *Inocențiu M. Clain*, clericii nostri, pe lângă pregătirea și înarmarea pentru misiunea măreață ce-i așteptă, și pentru care o jertfă trebuie să le fie întreagă viața, au încercat totdeauna și cu deosebire se nizuiesc acum să-și câștige și alte arme, prin cari să susțină și să ducă înainte binele și înaintarea poporului nostru românesc. Au corul propriu, și acum mai nou, orchestra lor bine disciplinată, conduse de doi dintre ei. Și mai în fiecare an la vre-un concert ori serată puteam să-i auzim și noi publicul din afară și să ne convingem, că între zidurile sfinte ale Seminarului din Blaj să cultivă și ceea ce trebuie să fie floarea sufletului nostru „cântările ce răpesc, muzică și poezia cu profumul lor ceresc.”

În anul acesta, în 23 I. c., cu ocaziunea sinodului arhidiecezan încă am putut să ascultăm pe teologii noștri, cari — îndrăznesc să zic — au stors admirațiune. Într-adevăr serata literară-muzicală ce au aranjat-o a fost preste așteptare.

Programul bogat — prea bogat — formează un întreg deplin, care ne amintește chiar de o epocă din istoria neamului nostru.

Dizertația dlui *Octavian Bugner* președintele Societății: „*Rolul preotului român în lupta culturală a neamului*,” a fost cu interes urmărită. Bine studiată și în cuvinte frumoase spune de multeori adevăruri, cari pătrund. Spune despre cultură și despre lupta ce se poartă pentru cultură la toate popoarele și în special la noi români. Dar la noi având în vedere împrejurările între cari trăim, la izbândă nu se poate ajunge

fără conlucrarea statornică și desinteresată a preoților. Arată datorința sfântă a preoților de a lupta pentru cultura și înaintarea omenimii. Preoții sunt primii conducători ai neamului, deci în mâinile lor se află întreagă energia și puterea lui de viață. Fără preoți nimic nu se poate face, iar altor oameni cu învățatură le lipsește contactul acela nemijlocit cu poporul.

Poporul să fie religios, căci altcum nu poate fi vorbă de trăinicie. Trebuie combătute credințele deșerte și viciile, dintre cari mai ales beutura. Vindecarea acestor rele se poate ajunge prin predici la înțelesul și după nevoile poporului. Arată, apoi că preoții și preste tot pătura noastră inteligentă nu sprijinește în de ajuns așezămintele noastre culturale. Vorbește și despre comerț, industrie și economie rațională, fără de cari un popor în vremea de acum nu poate exista, și cu deosebire poporul nostru, care deși îngreunat cu atâtea dări și aruncuri, mai trebuie să-și susțină biserica și școala, preot și învățător, așezăminte culturale, și așa numai din economia alor două ori trei jugăre ce le are nu poate trăi, iar dacă nu-i vom da isvoare noi de câștig, mânat de năcazuri în lumi străine, va dispărea.

Sărăcia nu poate scuza neactivitatea preoților, de aceea fiecare preot să facă din satul său o mică Spartă culturală și atunci să fim siguri, că atacurile nedrepte nu ne vor atinge

Punctul de forță l-a format balada „*Constantin Brancoveanu*”, compoziția măestrului nostru *Iacob Murășan*, care însuși a dus conducerea. Am auzit și de altă dată această pieză, dar totuși a plăcut așa de mult și acum. Vremile vechi, când așa de grea eră lupta pentru limbă și lege, ne vin în minte și mai ales acum ne dau și trebuie să ne deie tăria lui *Const. Brancoveanu*, care

atunci când Turcii îi cereau să se deie în legea turcească, își pune încrederea în Dumnezeu și chiar capul de-i vor tăia, de legea lui creștinească nu se va lăsa.

Cuvintele Sultanului au fost cântate foarte bine de *Iustin Porușiu*, care prin vocea plină de has a satisfăcut pe deplin; iar cuvintele lui *Brancoveanu* le-a cântat bine *Ioan Dragomir*, care e și conducătorul corului. Bine au mai cântat solo *Ioan Bărbat* și *Ioan Bejan*.

Cu multă precizie au fost executate și „*Cântecul oșteanului român*” de *I. Costescu* și *Veacuri triste* de *Bena*.

Orchestra cu atâta îndemânare și cu așa precizie a cântat, încât ne-a surprins într-adevăr. „*Lacrămi și suspine*,” aranjată de însuși conducătorul orchestrei *Ion Băcău* a fost viu aplaudată, ba chiar repetată și a atras simpatiile multora, mai ales hora dela fine... Foarte succasă a fost „*Poutpouri*” din operetta „*Craiu nou*” de *C. Porumbescu*.

D. Victor Florea a declamat „*Fragment din Scrisoarea III. de Eminescu*” — bine potrivită în anul de jubileu al poetului. — A predat așa de liber și cu atâta artă, că în multe locuri a fost întrerupt de aplauzele și aprobările publicului.

A fost și un dialog „*Friguri de autor*” foarte bine predat de *P. Gruia* și *L. Corcheș*.

Nu pot să nu amintesc, că sala era într-adevăr un mic salon românesc. Bina era toată învâlită în frumoase covoare românești, adunate — după cum am înțeles dela damele române din Blaj, cari prin aceasta arată, că îndeajuns știu prețui țesăturile noastre casnice naționale. În frunte portretul episc. *Inocențiu M. Clain* care deși departe îngropat în *Capella dela Madonna del Pascolo*, totuși este între noi și ideile mari ce pe el l-au frământat, sunt și acum ale noastre. Este înconjurat cu mici covoare din cari se văd bine colorile

de sine și i-a încredințat slujbele de secretar mitropolitan, protonotar konzistorial și notar al directoriului fundațiunii Șulufane.

Și aci în slujbele acestea l-a aflat apoi o clipă hotărâtoare. Jalnici ascultători! Eu nu cred în întâmplare. Crează într-ânsa, cei-ce nu cred în Dumnezeu. Eu dimpotrivă cred, că în lumea cărmuită de înțelepciunea și puterea cea nemărginită alui Dumnezeu nimica nu se întâmplă, ci toate le săvârșește ori le îndreaptă pronia lui. Dumnezeu întru înțelepciunea sa, cu carea știe, să îndrepte spre bine nu numai faptele și cuvintele oamenilor, ci până și gândurile lor cele mai ascunse, Dumnezeu a voit, ca în toamna anului 1890 doi profesori tineri ai seminarului nostru teologic preumblându-se în grădina seminarului să conceapă idea de a da ființă uuei foi bisericesti-politice, în carea credința constituția și drepturile bisericii noastre să-și afle scut și apărare împotriva ori cărei năvale, ce o ar dă asupra lor vrășmașii lor cei din lăuntru și din afara bisericii. Idea aceasta și-o au însușit apoi și ceilalți doi profesori de pe atunci ai seminarului nostru, și al cincilea li-s'a însoțit *Dr. Augustin Bunea*. Așa a început în 1 Ianuarie 1891 să apară în Blaj foaia săptămânală bisericască-politică „*Unirea*”.

Poate că nici chiar ceata aceasta de cinci nu a fost deplin conștie despre în-sămănătoarea lucrului, ce-l săvârșise. Dar n-au trecut doi ani dela apariția „*Unirii*”, și a durmitul nostru s'a văzut în fața datorinței triste de a închide răposatului mitropolit *Vancea* ochii. Și abia ne-am întors dela mor-

mântul marelui arhieru la lucrurile noastre, și s'a și început năvala asupra bisericii noastre. Și ceata mică dela „*Unirea*” a dat piept cu ea. Nu smerenia îmi stoarce mărturisirea, ce o fac în numele soților mei, că oșfașul cel mai aprig în lupta aceasta de apărare a fost *Augustin Bunea*. Dumnezeu a voit, ca în lupta aceasta să iese la iveală talantul cel mai scump, ce eră ascuns în *Augustin Bunea*, talantul de istoriograf critic. „*Cestiuni din dreptul și istoria bisericii unite*” se intitulază volumul acela, carele cuprinde rețipărarea articlilor istorici apologetici publicați de dânsul pe rând în „*Unirea*.” Articlii aceștia au fost primiți cu dispreț suveran. Doar autorul lor se silise să desrădăcineze printr'însuși cu mână nemiloasă niște păreri, de cari știutorii noștri de carte se îndrăgise ca de niște principii, ce nu au lipsă de dovedire. Dar autorul articlilor a răspuns disprețului cu dispreț și și-a urmat calea, pe care apucase. Au urmat în „*Unirea*” nefcetat articli noi apologetici și polemici, iar afară de „*Unirea*” opurile lui, „*Episcopul Ioan Inocențiu Klein*”, „*Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*”, „*Vechile Episcopii românești a Vadului, Geoagiului Silvașului și Bălgăradului*”, „*Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici, sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1754*”, „*Discursuri, Autonomia bisericască, Diverse*”, „*Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria*”, „*Mitropolitul Sava Brancovici*” și altele, toate purtate de acelaș spirit al dragostii de biserică și neam, toate stă-

pânite de aceeași râvnire a adevărului, toate alcătuite cu aceeași critică hotărâtă și sdrobotoare.

Și cât de mare i-a fost dragostea de lucru, o dovedește împrejurarea, că lucrarea sa literară cea bogată o a săvârșit pe lângă o mulțime de slujbe, ce le plinise. Afară de celea trei, de cari amint' sem, a purtat el și slujbele de asesor konzistorial, asesor la tribunalul matrimonial de a II-a instanță, defensor la celea două tribunale matrimoniale din Blaj, membru al exactoratului arhidiecezan și membru în comisia pentru revederea cărților rituale.

În anul 1895 Veneratul *Capitul bobian* l-a ales canonic teolog. Dar în urma diferinței ivite între guvernul țării și între Ordinariatul arhiepiscopesc cu privire la tălcuirea literelor fundamentale ale *Capitulului* abia în anul 1898 a putut dânsul să intre în *Capitulul metropolitan*, în colegiul acesta, căruia îi este încredințată grija de comorile intelectuale și materiale ale arhidiecezei. În ziua de 13 Noemvrie 1898 a fost introdus dânsul în *Capitul* împreună cu alți doi soți ai săi, cu *Dr. Vasile Hossu* acum arhieru al Diecezei *Lugojului* cei de Dumnezeu păzite și cu nevrednicul de mine. Bunul nostru *Părinte, Înalt Preasfinția Sa* a voit, ca instalarea noastră să fie sărbătoare. Nu pot, să nu reproduc cu prilejul acesta cuvintele cari în cuvântarea sa cea purtată de sfântul *Spirit* le rostise atunci către *Augustin Bunea*. „*Binevoește dar*,” i-a zis, „binevoește *Frate* în *Hristos* *Preaonorate* *Dr. Augustin Bunea* canonic teolog a cuprinde postul de

românești. Deasupra cortinei este o liră în colorii românești, iar de două părți inscripția „Societatea de lectură Inocențiu M. Clain.”

Public a fost mult, abia mai încăpea în sală. Escel. S'a Mitropolitul, întreg Capitlul toți membrii sinodului, întreg Blajul, iar alții chiar din mari depărtări n-au pregetat a grăbi la aceste clipe de curată însuflețire. Am rămas îndestulți toți, și impresiile dulci cu cari ne-am depărtat ne șoptesc: *să ne vedem cât de des la astfel de serate.*

Rap.

Istoricul fondului deficienților și viduo-orfanal.

Regele Ungariei Francisc în 5 August 1808 a dat un rescript regesc prin care a demădat, ca în Ungaria să se înființeze în diecezele gr-cat. fond pentru văduvele și orfanii de preoți.

Rescriptul acesta dispune sub 3. că provenitele intercalare ale Episcopatelor și canonicatelor gr-cat. să se aplice spre dotațiunea acestui fond.

Rescriptul fiind numai pentru Ungaria la noi n-a avut nici o putere. Deci provenitele intercalare ale Episcopului de Făgăraș și de aci înainte au intrat în Camera regia, până după moartea Mitropolitului Ales. St. Șulțiu, întâmplată la 1867, cu care ocaziune intercalarele dominiului metropolitan au fost trecute la fondul deficienților și al văduvelor și orfanilor de preoți. — Iar intercalarele canonicatelor de fundațiune regie și respective întregirile dela stat, ce se dau canonicilor bobiani, mai de mult se rețineau în cassa statului; dar în anii mai de aproape 6/7 se dau fondului viduo-orfanal, 1/7 se împart celor ce au suplini pe repauzatul.

Pentru diecesa Făgărașului Sinodul bisericii noastre din 1838 a pus primele temelii pentru înființarea unui fond, carele se servească spre mângăierea preoților ajunși la neputință și a văduvelor și orfanilor rămași de preoții noștri.

Actul acesta memorabil se află descris în „Protocollum Capituli diecesis Fogarasiensis” pagina 153 și 154 precum urmează:

85. Anul 1838 zi 3-a Iulie adunați fiind Protopopii în Blaj și făcând sfat sub președerea Măriei Sale Domnului Episcop Ioan Lemeni au hotărât să se facă un fund pentru popii ce ajung a fi nehnici de a-și câștiga cele trebuincioase spre traiul vieții, pentru văduvele și orfanii lor, — spre acest scop s'au făcut lege, prin care fieștecare Protopop, Vice-protopop și Adjutor se îndatorează a da în tot anul 2 fl. c. m. în vreme de 10 ani lăsându-se totuș generozității fieștecaruia a da și mai bine de 2 fl. c. m., dacă va fi în stare și va voi a da mai bine de 2 Rf.

2. Spre ridicarea fondului acestuia și parohii încă se îndatorează a confăptui; pentru aceea protopopii întorcându-se acasă în adunarea Eparhiei fieștecare va propune lipsa ridicării acestui fel de fond și va pofti pe fiecare paroh a se dechiara, cât voiește a da, — cât vor da se însemneze, și pe 1 Noemvrie în tot anul să se trimită la Scaunul Episcopesc împreună cu ce au dat protopopul. Despre toată suma să se facă instrument, în care va fi însemnat, care cât au dat, și aceasta se va face cunoscută și prin tipar.

3. Administrarea cassei acesteia se încredințează Măriei Sale Domnului Episcop, și Preaonoratului Capitlul cu adaugere ca să rămână lângă sinodul protopopesc dreptul de a propune și a recomanda, cui să se împartă din acest fond.

4. Preaonorații Protopopi, vice-protopopi și administratori ai acestui Dieces toți de bunăvoie au dat drept Preaonoratului Canonic păzitor al cassei clerului, ca să tragă în fieștecare an din salariul protopopesc acei 2 Rf., cari după făcuta lege vin de a se da la fundul așezat; iar de va voi oarecare din

marinimie a da mai mult de doi florini, va scrie la Domnul păzitor cât voiește a da pe de-asupra.

Acest așezământ precum s'au făcut în numita adunare a cinstului Cler. așa s'au însemnat și în acest protocol, pentru îndreptarea și cunoștința tuturor

prin Simeon Bărnuț.

Prin actul acesta protopopii s'au obligat a contribui în vreme de 10 ani, fiecare câte 2 fl. m. c., — iar parohilor li-s'a lăsat în voie, ca să se dechiare: cât voiește a contribui. Protopopii erau obligați a aduna banii și ai trimite la Blaj până în 1 Noemvrie a fiecărui an.

Administrarea s'a încredințat Episcopului și Capitlului iar dreptul de a recomanda cui să se deie ajutor din acest fond s'a rezervat sinoadelor protopopești.

Contribuirile s'au continuat până la 1848 inclusive, precum arată rațiunile publicate în estras la 1 April anul 1852, și s'au adaus prin jertfele făcute de câțiva preoți zeloși, ale căror nume se vor însemna mai jos.

Pentru mai buna securitate Administrațiunea fondului acestuia, urmând exemplul fericitului Episcop Ioan Bob, a depus banii la cassa statului. Dară nu a dobândit aceea ce a dorit: pentrucă precum s'a adevărit în cursul timpului la unii debitori, cărora guvernul a dat împrumute din fondul acesta, au perit nu numai interesele, dar și capitale preste 3000 fl., — precum au perit multe capitale de ale fondului Bobian, date împrumut pe la magnați.

În 1849 fondul acesta a suferit daună foarte simțită prin aceea, că revoluționarii, tirănd pe canonicul custode Ștefan Boer au răpit dela dănsul banii acestui fond în suma de 1254 fl. 31²/₃ cr. m. conv. (Circularul metropolitan Nr. 1010—1865 și conspectul aclus aceluia).

canonic scolastic și fii încredințat, că vârtutea sacerdotală se prețuește în sfânta biserică. Veneratul Capitlul, când te-a ales între membrii săi, a onorat memoria piului antecesor și marelui arhieru Ioan cândva Vancea de Buteasa, că i-ai fost fiu iubit și mână dreaptă. Mă bucur, că după stăruință încordată pronia divină a conces, să te vedem înaintat. „Preoții cari bine-și păzesc dirigătoria, de indoită cinste se vor învrednici.” Constanța în bine, zel în serviț, îndelungă răbdare cătră cei înfrânți cu sufletul, pecum până aci, cu atât mai vârtos în viitor te vor mângăia întru lungime de zile.”

Și primiți fiind acum între membrii Veneratului Capitlul metropolitan, Augustin Bunea și cei doi soți ai lui capitularii cei mai tineri a trebuit să ușureze umerele colegilor săi mai bătrâni și să ia asupra-și sarcina slujbelor celor mai grele. Augustin Bunea în acest restimp de unsprăzece ani a plinit pe rând oficiile de cassar la cassa centrală, de prezident al tribunalului matrimonial de a II-a instanță pentru arhidieceză, de administrator al domeniilor fundamentale și mai pe urmă de rector al seminarului teologic arhieriscopesc. Dacă este oarecine chemat, atunci suntem chemați noi soții lui, să mărturisim despre isprăvnicile acestea ale lui, și iată mărturisim aici în fața sicriului lui, că ispravnic credincios a fost și neștiutor de a se cruță pe sine însuși.

Oamenii recunoscători dovedesc recu-

noștința sa nu pecum vor, ci numai pecum pot. Lucru firesc deci, că activitatea lui Augustin Bunea a fost însoțită și de distincții. El în anul 1891 a fost numit protopop onorar. În 1892 după mutarea marelui arhieru Ioan Vancea la celea vecinice ne-a sosit lui și mie nevrednicului distincția de camerieri ai Sfînției Sale. În anul 1897 a fost numit Augustin Bunea deodată cu alți doi soți de lucru ai săi protopop onorar și asesor konzistorial al diecezei de Lugoj. Acestea i-au fost semne de recunoaștere mai ales ale vrednicilor ce și-le-a dobândit în celea bisericesti. Iar vrednicile lui literare i-le-a recunoscut Academia noastră mai întâi numindu-l membru corespondent, iar acum în primăvara anului acestuia chemându-l să cuprinză și el locul, de carele a fost vrednic chemându-l între membrii săi ordinari.

Și noi după toate acestea socotiam și nădăjduiam, că se va plini, ceea ce i-a fost zis bunul nostru arhieru mai înainte de aceasta cu 11 ani aci în locul acesta sfânt dorindu-i „lungime de zile”. Dar iată Dumnezeu ne-a zis: „Gândurile mele nu sunt ca gândurile voastre, și sfaturile mele nu sunt ca sfaturile voastre.” Zis-a și ni-l-a luat. În fața faptului acestuia ce vom face alta, decât că vom zice cu dreptul Iov: „Domnul ni-l-a dat, Domnul ni-l-a luat; pecum a voit Domnul, așa a lucrat; fie numele Domnului binecuvântat.” Să ne aducem aminte de cuvintele sfântului

Augustin, ale patronului adurmitului nostru: „Dumnezeu a făcut raiul de vânzare. Prețul lui este activitatea noastră. El nu pofteste dela noi preț de aur, ci numai activitatea noastră.” Adurmitul nostru se înfățișează înaintea dreptului Judecător având în mână prețul acesta. Adauge, Părinte bune, arhieruile sfinte. adauge prețului acestuia binecuvântarea ta arhierască, și voi toți, jalnici ascultători, adaugeți-i rugăciunile voastre. Amin.

Vorbirea can. Carol Auner.

Moartea năpraznică a Rev. Canonic Dr. Augustin Bunea stârnește emoțiunea cea mai vie mult mai departe de cum sunt hotarele sângelui, ale patriei și ale neamului românesc. Ilustrul decedat a făcut revelațiune pe terenul istoriografiei bisericesti române prin numărările sale scrieri, toate inspirate numai de râvna adevărului și temeinic fundate pe documente autentice descoperite în mare parte chiar de autor. Prin operele sale, repausatul a dat istoriei ceea ce se numește „fapte cucerite.” Nimeni, cari pe viitor se ocupă cu trecutul nostru bisericesc, nu le va putea trece cu vederea sau le mai poate trage la îndoială. Revelația acestor fapte o simțim și în arhidieceza rom-cat. din București. Căci au căzut multe prejudecăți, cauza învrăjbirilor confesionale, și

Acești bani s'au ținut în evidență până în 1854 în care an ministrul de culte cu dno 22 Nov. 1854 Nr. 17865 a notificat, că Maiestatea Sa în 19 Nov. i-a șters ca perit în revoluțiune. (Nota dela Landeshauptkassa d. 8 Aug. 1855 Nr. 14183).

Între binefăcătorii cari au jertfit pentru acest fond al nostru, locul întâi îl cuprinde Popa Petru, parohul Șmigului, carele în anul 1842 Sept. 19 st. v. a dăruit 1000 fl. m. conv. Tot dânsul a mai dăruit acestui fond 67 fl., dar nefiind cuprinse în testamentul rămas după moartea dânsului întâmplată în 28 Septem. 1852 au trecut la erezii legali ai dânsului (kk. Bezirksamt Nr. 7761—1853).

573 a.

Alți binefăcători ai fondului acestuia au fost:

Ioan Maier protop. Bistriței la	
a. 1846 și 7	22 fl.
Dem Hossu protop. Surducului	
1846	20 „
Greg. Papp protop. Ermellék	
1848	30 „
Io. Keresztelky protop. Iplului	
1855	400 „
Mihail Nagy vicerector la S.	
Barbara în 1865	227 „

cari toți merită a fi amintiți cu laudă și cuprinși în rugăciunile noastre.

Între binefăcătorii acestui fond sunt a se număra și capitularii din Blaj cari precum dovedesc rațiunile publicate la a. 1852 cu d. 1 Aprilie, înainte de 1848 contribuiau fiecare câte 10 fl. m. c. la an, — deși nu erau obligați a contribui în forma aceasta.

Precum arată Cercularul Mitropolitan Nr. 1010—1865, în 1862 s'a împărțit fondul acesta, (capitalul și interese) între Arhidieceză, dieceza Gherlei și a Lugoșului.

Guvernul Transilvaniei în 4 August 1866 sub Nr. 8159 a dispus extradarea fondului acestuia sub imediata administrare a V.-lui Capitul mitropolitan, se înțelege partea separată pentru Arhidieceza, — care extradare a și urmat apoi.

Tot din Cercularul mitropolitan dela a. 1865 citat mai sus vedem, că între anii 1848 și 1865 nu s'au continuat contribuțiile la fondul acesta.

Dar prin Cercularul acesta Mitropolitul Ales. St. Șuluțiu „pre baza declarațiilor unanime a Eparhiilor protopopești încă în a. 1853 pentru continuarea contribuțiilor făcute“ a decis, ca contribuțiile să se reinceapă și continue de nou pe 10 ani obligând.

pe parohi a contribui câte	1 fl. — cr.
pe v. protopopi și profesori	
câte	2 fl. 50 „
pe protopopi și Vic. Făgăr.	
câte	4 „ — „
pe fiecare canonic	5 „ — „
pe Mitropolitul câte	100 „ — „

fără nici o excepțiune, iar respectivele superiorități bisericesti să administreze contribuțiile acestea până la finea lui Noemvrie Ordinariatului mitropolitan.

Mai încolo a dispus, ca $\frac{2}{3}$ părți să se împartă celor mai misere preutese văduve iar $\frac{1}{3}$ să se capitalizeze.

Prin aceasta Mitr. Al. St. Șuluțiu s'a făcut binefăcătorul preoților def. și a celor rămași de aceștia.

Cu mult mai mare îngrijire și binefacere a dovedit dânsul prin aceea, că în literele sale fundamentale dela 1861 a dispus ca

a) 2 canonicese văduve să aibă din fondul dânsului penziune de câte 400 fl. v. a.
b) 3 văduve de vicari și protopopi să aibă penziune de câte 300 fl. v. a.
c) 3 văduve de viceprotopopi să aibă penziune de câte 200 fl. v. a.

d) 4 văduve de parohi de câte 150 fl. v. a. și în fine alte 4 văduve de preoți să aibă câte 100 fl. v. a.

Adeca mitropolitul Șuluțiu a dispus ca din averea dânsului Capital de 66.000 dacă socotim fructificare de 5 %, până la 82.500 fl. v. a., dacă socotim fructificare de 4 % precum aduc hârțile de stat în vremea de acum, să se aplice pentru toate timpurile spre mângâierea clerului seu, resp. a văduvelor.

Afară de aceea în § XIX la stipendiile numeroase întemeiate de dânsul a dat preferință fiilor de preoți.

Și numai prin acestea dispozițiuni ale sale Mitropolitul Alesandru St. Șuluțiu ocupă loc ales între cei mai de frunte binefăcători ai Clerului nostru și ne îndatorește a-l aminti cu pietate în rugăciunile noastre.

Fasele prin cari a trecut fondul deficienților, văduvelor și orfanilor în timpurile mai nouă sunt la toți cunoscute din deciziunile sinoadelor arhidiecezane ținute în 1889 și 1899.

Din acestea este cu deosebire a se remarcă, cumcă la a. 1889 Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa carele, putem zice, toată averea sa câștigată cu cruțări înțelepte a sacrificat-o sub diverse forme, Arhidiecezei sale, — a dăruit 100 de acțiuni „Economul“ din Cluj, cu condițiunea aceea, ca toată averea fondului deficienților și viduo-orfanal al Arhidiecezei să treacă la fondul viduo-orfanal, iar pentru preoții deficienți să se înființeze un fond separat sub numirea de *Fondul Vancean pentru ajutorarea preoților deficienți ai Arhidiecezei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș*.

Dela a. 1889 avem două fonduri separate: unul pentru preoții deficienți, ale cărui statute din 1889 au trecut prin modificări în-

ne-am mântuit de multe învinuiri, de cari altă dată nu ne puteam apăra. Această împrejurare, împreună cu înfrurirea personalității impunătoare din toate punctele de vedere a Ilustrului decedat, a îndemnat pe I. P. S. Sa arhiepiscopul rom.-cat. *Raymund Netzhammer* de București, să mă însărcineze cu reprezentarea sa la ceremonia mortuară, și să depun pe sicriul său prinusul venerațiunii, al stimei și al iubirii desăvârșite. Fie ca prin rugăciunile sale către providența dumnezească, care prea de timpuriu ni-l-a luat la sine, să găsească urmași demni de sine. Domnul să-l odihnească în raiul cel vecinic. Amin.

Vorbirea directorului Dr. A. Chetianu.

(In numele societăților culturale din Blaj.)

Jalnici Ascultători! Impodobit i-a fost sicriul neuitatului canonic *Dr. Augustin Bunea*, cu flori, înfrumusețat cu cele mai alese cununi; ori cât de frumoase ni-s'ar părea însă cununile acestea, ele sunt numai icoana palidă, a cununilor împletite din flori naturali, a cununilor compuse din florile și verdeața ce se află în larga natură, în această grădină, care cuprinde mărețele făpturi ale Părintelui ceresc. Ori cât de bogate sunt acestea cununi în colorii, ele rămân îndărăptul celor naturali, cum îndărăpt rămâne și obiectul de artă, față de originalul său din natură.

Ne silim și noi Jalnici ascultători, să împletim în cunună faptele frumoase ale fe-

ricitului decedat, ne nizuim să-i culegem vrednicile, ce el ca fiu al bisericii și neamului nostru și le-a câștigat, nu putem, pentru că stăm sub impresiunea durerii, suntem pierduți în gânduri, și uimiți căutăm la golul, ce l-a produs în șirurile noastre, neșteptata lui moarte.

Ne este greu să-i înșirăm acum toate virtuțile lui, și mai ales greu să le așezăm la locul lor, și să împletim din ele strălucitoarea cunună a faptelor sale. O lăsăm bărbatilor competenți, o lăsăm istoriei care i-a rezervat lui pagini alese, pagini, pe cari sunt însemnați cei mai distinși fruntași ai bisericii și neamului nostru.

Jalnici ascultători! Adormitul în Domnul n-a fost numai bărbatul științii și al luminii, ci și un mare bărbat de inimă. Cu drag și multă căldură, încurajă, jertfa pentru toate poruirile bune, indeosebi îmbrățișă el cauzele societăților noastre culturale.

Vechea „Asociațiune pentru literatura română și cultura poporului român,“ „Societatea fondului de teatru“ și altele, îl aveau între membrii fondatori, sau pe viață ai lor; iar reuniunile noastre din Blaj, îl aveau în frunte ca pe cel mai harnic lucrător și conducător.

A fost întemeietor și prezident al Casei române, urzitor și bărbat de încredere al Reuniunii femeilor, fondator și inimos sprijinitor al Societății meseriașilor.

În numele acestor societăți culturale aduc memoriei lui tributul de mulțumită și recunoștință; și rog pe Tatăl cel ceresc, să-i răsplătească munca și jertfa, și să-i facă loc în șirul aleșilor săi.

La moartea lui Dr. Aug. Bunea.

*Durerea unor vremi trudite
Și-a unui neam robit de fameni
O pui pe umeda hârtie
Ș'n graiul tău duios o sameni.*

*În scrisul tău nu-i mângâiere
Și nu e desnădăjduire,
Ci strigate pentru dreptate
Ți să strecoară printre șire.*

*În rostul tău figuri mărețe
Răsar ca trupuri să închege...
Ce blând e unul, iar celălalt aprig,
Dar amândoi pretind o lege:*

*„Dreptate vrem bisericii 'mpilate
Dreptate neamului în trudă.
Bătut de aripa furtunii
Nerăsplătit de soartea crudă!“*

*Tu însu-ți Te-ai făcut preavrednic
Să-ți dăm acum prinose de mulțumită.
Când frângem triști în ochii nostri lacrimi
Și jalea grea ne frânge pe-o clipită....*

semnate la a. 1899, — altul pentru văduvele și orfanii de preoți făcute în 1889, cari sunt în vigoare și astăzi.

În urma statutelor fondului preoților deficienți dela anul 1899 dotațiunea preoților deficienți și cea a preoteselor văduve s'a îmbunătățit față de trecut în mod considerabil, și mai ales dotațiunea preoteselor văduve și ale orfanilor de preoți s'au ridicat succesiv în acești 10 ani din urmă astfel, încât în anul curent 1909 o văduvă a fost împărțită cu 174 cor., un orfan cu mamă cu 58 cor., un orfan fără mamă cu 87 cor.

Aceleași statute prevăd pentru cazul regulării congruei o taxă de 2% „după congrua și salariul“ fiecărui preot.

Punându-se chestiunea acestor fonduri sub discușiunea sinoadelor protopopești, acum după trecerea periodului de 10 ani, peste care s'au satorit taxele la anul 1899 și întrevinând și regularea congruei prin art. de lege XIII—1909, — majoritatea absolută a sinoadelor protopopești s'a declarat pentru o taxă mai mare decât cea prevăzută la 1899, adică pentru taxa de 5% după întreg beneficiul.

Socotind dorința aceasta, am putea zice generală — a Ven. Cler., precum și împrejurarea, că prin taxa de 2% abia s'ar putea obține ceva îmbunătățire față de trecut, credem că e indicat a se introduce taxa de 5% după întreg beneficiul preoțesc.

Taxa aceasta s'a luat deci de bază la formularea proiectului de Statute pentru fondul Vancean al preoților deficienți și cele ale fondului viduo-orfanal.

† Dr. Augustin Bunea.

Jalea ce a cuprins obștea românească s'a manifestat într'un mod nu se poate mai strălucit chiar cu prilejul înmormântării. S'a văzut, cu această tristă ocazie, un public așa de distins în Blaj, încât putem spune, fără exagerare, că niciodată n-am avut aici atâta lume aleasă românească, începând cu reprezentanții Academiei române și alți români din București, apoi din Brașov, Sibiu, Arad, Cluj, Turda, în afară de reprezentanții capitelor de Oradea-mare (Dr. Florian Stan și Dr. C. Bulcu) și Lugoj (Ioan Madincea, N. Nestor și Dr. Bârlea) (Gherla n-a ținut să fie reprezentată) și un număr imens de preoți și protopopi veniți din mari depărtări. S'a remarcat o deputațiune a Românilor din Munții-Apuseni, și un grup foarte mare de săteni, veniți din împrejurime, sau din depărtări și mai mari.

Coroanele, cari acoperiau sicriul au sosit în număr așa de mare, încât abia au încăput pe carul mortuar și pe un alt car, anume pentru coroane. Academia română prin re-

prezentanții Dr. Istrati și I. Bianu au depus, între cei dintâi o splendidă cunună, au urmat apoi reuniunile culturale de aci, reuniunea femeilor, corpul profesoral dela gimnaz, clericii, meseriași și particularii. Din afară au depus o superbă coroană clubul deputaților naționaliști, reprezentat prin domnii Dr. Mihali, Goldiș, Șt. C. Pop și Dr. Iuliu Maniu, apoi „Tribuna,“ Români din Arad, din Năsăud etc.

Funerariile se încep la oarele 10 a. m., premergând o sf. liturghie pentru repausul sufletesc al marelui defunct, celebrată de venerații memcapitulari. Intreagă slujba îngropării preoților o face prepozitul Ioan M. Moldovan.

Condolente.

S'au trimis din toate părțile românismului atâtea scrisori de condolență și depeșe, încât am umplea un număr întreg, reproducându-le.

Reținem câteva numai:

Beiuș.

Pierderea neuitatului meu coleg de studii și în deosebi atât de distinsului bărbat al bisericii noastre o deplâng cu adânc simțită întristare, de vreme ce exprim Venerabilului Capitul condolențele mele cele mai sincere.

Episcop Demetriu Radu.

Lugoj.

Jelesc împreună cu biserica noastră întreagă pe neuitatul prietin, aibă parte cu dreptii.

Episcopul Vasile

București.

La pierderea ireparabilă a ostașului netnfrânt al bisericii și națiunii a scumpului meu prietin academicianul Dr. Bunea primiți Escelența Voastră și Venerat Capitul condolențele mele. La înmormântare mă va reprezenta canonicul Auner.

Arhiepiscop Netzhammer

Viena.

Nuncium mortis reverendissimi Bunea magno dolore accepi et vehementer condoleo.

Belmonte nuntius apostolicus.

Freiburg Saxen.

Trief betrübt spreche herzlichste teilnahme aus.

Princ Max von Sachsen.

Gyulafehérvár.

Nagyméltóságodnak és a Ft. székes Káptalannak Dr. Bunea Agost váratlan és fájdalmas elhunytá alkalmából öszinte, meleg részvéteimet fejezem ki. Szt. áldozatomat a holnapi napon a boldogult jeles egyházi ferfiu lelke nyugalmáért fogom bemutatni.

Majláth, püspök.

Sibiu.

Asociindu-mă și eu la durerea venerabilului Capitul, cauzată prin încetarea din viață a dlui canonic Dr. Bunea, rog cerul să ne conzoleze.

Meșianu Mitropolit

Arad.

Mă asociez doliului general, pentru pierderea valorosului bărbat al neamului nostru Dr. Augustin Bunea.

Episcopul Ioan.

București.

Adunarea deputaților în ședința de astăzi m-a autorizat să Vă exprim sentimentele sale de condolențe pentru pierderea distinsului Augustin Bunea membru al Academiei Române a cărei pierdere este adânc simțită de toți.

*Președintele Camerei deputaților
Pherechide.*

București.

Senatul român adânc întristat de pierderea distinsului membru al Academiei române Augustin Bunea, m-a însărcinat să vă adresez tristește sale condolențe

*Președintele senatului:
General Budișteanu.*

București.

Știrea îngrozitoare a lovit ca trasnetul, Dumnezeu îndurărilor să ne ocrotească.

Bianu.

Sibiu.

Pierderea iubitului D-Voastră frate ne-a cernit sufletele de durere. Întrânsul pierde neamul nostru pe unul dintre cei mai distinși fruntași, care prin puterea minții și întregitatea sufletului său mare a fost podoaba noastră cea mai aleasă. Ursitoarele rele ne-au răpit întrânsul mândria științii și culturii noastre românești.

Asociațiunea iea parte din adâncul sufletului la jalea D-Voastră, care e și a noastră a tuturor. Am incredințat pe ambi secretari, pe Domnii N. Togan, I. F. Negruțiu, Dr. A. Chețianu, G. Precup, membrii ai comitetului central, să reprezinte instituția noastră la înmormântare și regret din inimă că nu pot lua și eu parte.

Dumnezeu să ne deie tăria mângâierii la toți.

*Presidiul Asociațiunii;
Iosif Șterca Șuluțiu*

București

Instituția noastră se închină dureros înaintea rămășițelor aceluia, care a fost Augustin Bunea fruntaș între fruntași științei românești, muncii și conștiinței luminoase a tutor amintirilor drepturilor și speranțelor, ce le păstrează acolo neamul nostru. Fie ca solia de durere, pe care el o duce înaintea scaunului Celui prea înalt isprăvindu-și viața chiar în clipa când îndeplinea marea chemare națională, să fie ascultată.

Președinte Șomănescu, secretar Iorga.

Băsești.

Adânc mișcat și inconsolabil jelesc cu întreaga națiune română decedarea premeritatului său Dr. Augustin Bunea, canonic capitular.

Gh. Pop de Băsești.

Caransebeș.

Depun o lacrimă sinceră pe sicriul luminatului canonic Dr. Bunea.

Dr. Bădescu, protosincol.

Brașov.

Sincere condolențe pentru pierderea prea timpurie a meritatului Dr. Bunea.

General Groza.

București.

De departe sunt alături cu voi în jale și în rugăciuni pentru sufletul iubitului nostru Bunea.

Vladimir Ghica.

Braşov.

Cu inimi cernite ne luăm partea din jalea ce a cutropit pe toți Români prin moartea neașteptată a marelui canonic Dr. Augustin Bunea. Izvorul de viață al atâtor nădejdi de mai bine.

Corpul profesoral.
Onițiu, director.

București.

Adânc îndurerat de pierderea incalculabilă, ce ati suferit prin moartea prea ilustrului și fruntașului eminent canonicul Augustin Bunea vă rog să primiți jalnica expresiune a condolențelor mele.

N. Filipescu

Oradea-mare.

Consternat de moartea canonicului Bunea îmi exprim condoliința

Lauran.

Gherla.

Membrii Capitulului catedral de Gherla își exprimă durerea pentru moartea vrednicului canonic Bunea.

Georgiu.

Arad.

Cu sufletul cutremurat de pierderea ce ne-a ajuns, toți deplângem pe cel-ce a fost podoaba cea mai strălucită a bisericii unite și povățuitorul cel mai luminat al neamului nostru.

Tribuna.

București.

Ardealul și Ungaria plâng împreună cu noi toți groaznica nenorocire.

Iorga.

Pitești.

Plâng cu neamul românesc pierderea mândriei noastre. Biserica fără Bunea a rămas fără apărător și idealul național fără un soldat viteaz și devotat. Cu Blajul plângem un neam întreg.

N. Brânzeu
prefectul județului Argeș.

Lugoj.

Capitulul de Lugoj cu adânc respect să alătură la doliul general al bisericii și națiunii. Deplâng pierderea ireparabilă a distinsului istoriograf, a neuitatului erudit canonic Dr. Augustin Bunea, Odihnească în pace!

Popu, prepozit.

București.

Cu inima îndurerată ieau parte la doliul veneratului capitol și mă închin în fața celui ce fii părintele Bunea.

Teodorian.

Budapesta.

Primiți expresiunea profunde mele dureri pentru repauzarea canonicului Bunea, mare pentru noi.

Iosif Pop.

Budapesta.

Adânc emoționat prin pierderea prea timpurie a mult meritatului Domn canonic Dr. Bunea, Vă rog să primiți sincera mea condolență pentru pierderea cea mare.

Ioan Mezei.

E locul să spunem, că telegrama Camerei deputaților s'a trimis în urma unor calde cuvinte ale dlui Iorga, iar cât pentru Academia română președintele A. Saligny astfel parentează pe decedatul în ședința extraordinară dela 1. Dec. n.

„Domnilor colegi,

„O dureroasă și neașteptată veste ne-a adus telegraful astă-noapte.

„Membrul academiei Augustin Bunea ales în secțiunea istorică în sesiunea din urmă, a murit în floarea vârstei, la 52 de ani, în mijlocul celei mai puternice și mai rodnice activități.

„Între confrății noștri de peste Carpați, Bunea era unul din bărbații cei mai culti, cei mai activi pe terenul literaturii istorice, în viața bisericească, culturală și politică. Asupra lui erau ațintiți ochii tuturor cu cele mai mari speranțe și toți vedeau întrânsul personificarea uneia din cele mai puternice și mai luminate energii a neamului nostru de astăzi.

„Academia apreciând activitatea istorică a lui Augustin Bunea, a găsit întrânsa o adâncă înțelegere a trecutului, bazată pe neobosita cercetare a documentelor, și în scrierile lui a găsit claritatea expunerii împreună cu vioiciunea stilului.

„Moartea lui Bunea este o durere națională și Academia pierde întrânsul, înainte de vreme, un conlucrător dela care era în drept să aștepte mulți ani de rodnică activitate pe câmpul științei și al culturii naționale“.

* * *

Joi înainte de îngropare partea cea mai mare a străinilor, sosiți la Blaj, spre a-și face o tristă datorie, se prezintă I. P. S. Mitropolitului spre ai exprima condolențe pentru moartea canonicului Bunea. Vorbește prof. Bârseanu dela Braşov tălmăcind durerea tuturor. Mitropolitul răspunde emoționat, apretind marea pierdere, ce a suferit biserica unită prin neașteptata moarte a Dr. Bunea.

Funerariile.

La oara 1 d. a. tinerimea școlară pornește cu flamurile cernite ale institutelor, formând cordon dela casa defunctului până la catedrală.

Se pornește cortegiul în sunetele jalnice ale clopotelor, în revărsarea fundelor multicolore, ce atârnau de coroane.

Pontifică I. P. S. D. Mitropolit apoi prepozitul I. M. Moldovan, canonicii: Dr. V. Szmigelski, Dr. Isidor Marcu, Ștefan Pop, G. Muntean; apoi protopopii: Nicolae Solomon (Ludoș), George Bărbat (Blaj), Dr. I. Dăianu (Cluj), Ariton Popa (Reghin), prof. Șt. Roșian, Dr. Vasile Suciu, Iuliu Nistor capelan, directorul Dr. A. Chețianu, și Petru Suciu, preot (Teiuș); apoi diaconii Iuliu Brut Micu și Iacob Popa.

În catedrală e o înghesuială, încât elevii nu au încăput decât cele două clase superioare, în corurile laterale.

Răspunzoriile le execută cu multă artă corul teologilor sub conducerea măestrului Iacob Mureșianu.

Vorbirile.

A vorbit mai întâiu părintele canonic Dr. Victor Szmigelski, a cărui cuvântare se publică la alt loc a jurnalului nostru. Apoi de pe un podiu improvizat, Dr. Istrati, parentează pe ilustrul decedat, în numele Academiei române și poetul Oct. Goga, într'un discurs foarte îngrijit, depune omagiile „Asociațiunii,” în fața sicriului.

Oratorii ceiaștii s'au succedat în cimitir.

Convoiul.

După rostirea celor trei vorbiri dela început și după excelența executare a compoziției dlui Mureșianu „Plâng și mă tânguiesc,” convoiul se pune în mișcare.

Universitarii delegați dela Cluj, clericii și elevii clasei a VIII-a întovărășesc convoiul cu conduct de torțe.

Abia pornise carul mortuar dela catedrală și începutul convoiului eră deja aproape de cimitirul comun.

Eră un aspect din cale afară impunător, să vezi manifestarea aceasta grandioasă omagială, parcurgând strada lungă, în reflexul sărbătoresc al torțelor.

Chiar felinarele de pe marginea stradei erau obduse cu zăbranie.

A fost o manifestație vrednică de marele defunct și o dovadă eclatantă, că neamul românesc știe să-și dea tributul recunoștinții marilor odrasle, ieșite din sinul lui.

Ajunși la groapă deputatul V. Goldiș, în numele partidului național și a clubului deputaților, parentează cu glas sonor pe decedatul, promițând în numele tovarășilor de principii, că vor urmă cu sfințenie idealul, de care defunctul eră călăuzit în viață.

Prelatul Auner, vorbește în numele arhiepiscopiei catolice de București (reproducem la foia această cuvântare). Profesorul Dr. Ioan Sâmpălean, în numele institutelor; Protopopul Dr. I. Lupas, din Seliște, în numele generației tinere, care s'a adăpat cu operele canonicului Bunea; și special în numele mărginenimii, obârșia lui Dr. Bunea; Profesorul Gavril Precup, cu mult temperament, în numele locuitorilor și mai ales a meseriașilor din Blaj; Directorul Dr. Ambr. Chețianu, în numele reuniunilor culturale din loc; (reproducem la foia), Prof. Nicolae F. Negruțiu, în numele tinerimii universitare și clericul Al. Lupean, în numele teologilor.

Jalea presei.

Cu acest trist prilej, presa națională și ales „Tribuna” și-a achitat datoria cu demnitate. Toate jurnalele au apărut încadrate în negru, parentând în tânguitoare articole de fond lovitura ce s'a descărcat asupra bisericii și a neamului.

Ar fi prea greu și prea îndelungat, să le relevăm în deosebi, căci am putea umplea doi numeri ai „Unirii” cu ele.

Ținem totuș să reproducem măcar un glas de dincolo, articolul dlui N. Iorga, care eră prietin bun cu regretatul nostru decedat.

In amintirea prietinului Augustin Bunea.

„Nu se putea ca Români de dincolo, în ce privește valoarea lor culturală și morală, să sufere o mai strașnică pierdere ca a lui Augustin Bunea.

„Fiu de preot din țara Oltului, el căpătase învățătura sa în școlile românești din Ardeal și le desăvârși la Roma. Întors la Blaj, unde era atâta de lucru pentru oamicii obișnuiți, dar mai ales pentru oameni așa de neobișnuiți ca dânsul, pe cari de mult îi așteptă Biserica unită a Românilor și întreg neamul românesc, el a fost o viață întreagă, așa de plină de fapte, deși s'a isprăvit așa de repede, un îndeplinitor al datoriei. A fost un învățat în toată puterea cuvântului, spirit critic, deosebit de pătrunzător, minte constructivă din acelea

rare, care caută a construi totdeauna din rezultatul singur al cercetărilor adâncite un sistem, a stăpânit un stil științific cumpătat și limpede, dar a fost în stare să se ridice în cuvântările sale până la cele mai mari înălțimi ale oratorului stăpânit de puternice sentimente nobile.

„Ar fi avut dreptul să închidă ușa cămăruței sale de lucru și să nu îngăduie ca grijii materiale să-l tulbure. Totuși dela nici un serviciu pe care-l cerea Biserica sa și prin ea nația sa n'a vrut să se dea în lături Ani întregi a purtat socotelile moșilor întinse ale Mitropoliei, dovedindu-se un gospodar eminent și crescând veniturile din care se ține Biserica și Școala românească. În mai toate comisiunile arhidiecezei se poate urmări activitatea sa, aceia pe care o dă un om mai greu, fiindcă nu se răsplătește și nu se vede. În timpul din urmă luase și rectoratul Seminarului blăjean.

„În cele politice nu părea amestecat, dar cine dintre conducătorii Românilor de dincolo n'ar fi folosit din sfaturile lui? Credea într-un viitor al neamului său și păstră nădejdea, pe care și dăunâzi mi-o exprima în scris, cu toată convingerea, că prin Habsburgi vor veni în curând zile mai bune.

„Rare ori am văzut un om de un merit așa de mare împodobit cu atâta modestie. La Blaj avea o căsuță cu două, trei odăi, în care însă era totdeauna loc pentru oaspeți. La București îi ajungea o odăiță de student la Arhiepiscopia catolică. Un scaun de episcop n'a râvnit niciodată, și voturile fricoase de guvern au știut totdeauna că nu se pot opri asupra acestui om întreg.

„Acum câteva luni Academia Română îl alegea membru activ al ei, și așteptam cu toții a-i auzi cuvântarea de intrare, în care ar fi răsunit ceva din durerea celor încătușați din neamul nostru. Dăunâzi pomenia cu aceea energie senină care se potrivea cu înfățișarea lui robustă, cu aspra lui figură de Roman în care străluciau ochi de-o neobișnuită lumină fosforică, cu glasul său puternic, pe Aurel Mureșan, muncitor căzut pe brazdă, fără să știe, că brazda celei din urmă silinți a lui nu eră nici ea departe. La Societatea de teatru acum în toamnă el a vorbit mai frumos decât oricând, părând că ridică până la cer durerea alor săi pentru a sili mângâierea să se coboare asupra lor. Poate niciodată o adunare de Români neliberi n-a fost străbătută de fiori ca aceia pe cari puterea lui de cuvânt a știut să-i trezească, într-o manifestare de o îndrăzneală care putea uimi.

„Mai sigur de dânsul, mai încrezător în ce ne așteaptă neamul prin acele locuri de suferință milenară, mai bucuros de muncă și de luptă nu fusese niciodată. Și moartea l-a vrut astfel, în clipa celei mai triumfătoare energii. L-a luat fără nici o durere, ca pe un erou, într-o apoteosă tragică a muncii sale

„Și, acum, în chiliuța părintelui Augustin va fi, un timp, pace. Grijile nu vor mai

trezi pe nimeni. Gândurile mari nu-și vor înfășura aripile pentru a încăpea între cei patru pereți ai sărăciei. Lumina idealului nu va mai străluci în târziile ceasuri de noapte când se scriu rândurile care nu mor niciodată, fiindcă nu vei ști niciodată cine ți-a ținut atunci mâna de țarină. Cărțile prietene nu vor mai spune taina lor ochiului ager obișnuit să le străbată, ci ele vor merge cine știe unde la vre-o bibliotecă a tuturor.

Toate vor trece, dragă părinte Augustine. Cine știe ce viață nouă să va sălășlui în locul de unde vor fi ridicat trupul tău învins de osteneală. Dar sufletul tău nici un mormânt nu va putea să-l încapă, căci e dintre acelea care a țintit prea mult spre ceruri în toată trecerea lor pe pământ ca să nu-și afle în sfârșit lăcașul acolo. Viu te vom păstra în mintea noastră, noi aceia cari cu tine viu am împărțit râvniri și am schimbat gânduri, și cari nu avem nevoie să fim acum în chiliuța ta plină de oameni ce plâng pentru a ne vărsa lacrima cu care tovarășim trecerea ta la veșnicie.

„Vei rămânea viu în viața noastră, și când ea se va isprăvi, vom simți doar că și noi ne ridicăm, din mila aceluiași ideal și din meritul aceleiaș jertfe, încet-încet, acolo unde ești tu acumă “

Intru amintirea lui Dr. Aug. Bunea. Afară de splendidoarele cuunii și mulțimea scrisorilor și telegramelor sosite din toate părțile spre a dovedi marele regret ce a lăsat trecerea așa de subită din această viață alui Dr. Bunea, admiratorii lui, cearcă să-i onoreze și vecinizească amintirea și altcum. Așa cetim în ziarele de dincolo, că Liga română a instituit un premiu de 300 coroane anual, care va purta numele marelui repauzat. Iată regulamentul acestui premiu, ce ne umple de celea mai bune nădejdi, pentru noua direcție, ce a luat Liga:

1. Pentru veșnica amintire a lui Augustin Bunea, care a adus atât de esențiale servicii nu numai științei românești, dar culturii noastre întregi și vieții naționale a Românilor din Ardeal și Ungaria la care a luat parte ca luptător de frunte, Liga Culturală institue un premiu de 300 lei pe an, plătit din veniturile fondului inalienabil adunat de secția „București“, pentru cea mai bună lucrare scrisă de un tânăr din Ardeal și Ungaria și care ar trata un subiect din istoria bisericii sau viața religioasă actuală a Românilor de peste munți.

2. Lucrarea se poate prezenta în manuscris, în care caz autorul se îndatorează a o publica, sau în formă de coală tipărită

3. Judecata asupra lucrării o va rosti o comisiune alcătuită din profesorul de istorie bisericească la facultatea teologică din București din prof. de Istorie bis. dela seminarul din Sibiu, din profesorul de ist. bis. dela școala de teologie din Blaj.

4. Premiul se va decerne solemn în Blaj, Sibiu sau București, după hotărârea comisiunii în fiecare an la 17 Noemvrie st. v. ziua când Augustin Bunea a trecut la cele vecinice.“

Alții însă au făcut donațiuni fondurilor culturale și umanitare. Iată contribuțiile intrate până acum la Administrațiunea centrală capitulară din Blaj.

Au contribuit la fondul Orfanotrofiu: Dr. Ioan Nicoră prof. Gherla 10 cor. — la fondul pentru Masa studenților: *Inteligența română din Lugoj* 120 cor. *Elevii din cl. VII gimn. Blaj* 46-10 cor. — la fondul Cultural al arhidiecezei: *credincioșii din Țăgșor* 10 cor. *biserica din Tohanul vechiu* 30 cor. Dr. Dion. Roman, 10 cor. Mih. Popovici și Marius Păculea. toți din Mediaș, câte 5 cor. Vasile Mica Someș-Odorheiu 20 cor. Nic. Racoța Șeica-mare 20 cor. Augustin Stupar Blaj, 10 cor. Dr. Teodor Mihali, Dej, 100 cor. Institutul „Patria“ din Blaj, 500 cor. — Totalul contribuțiilor până acum 886-10 cor.

Noua alegere de episcop la Caransebeș.

După cum am anunțat la timpul său Sâmbăta trecută s'a făcut la Caransebeș a treia alegere de episcop, cu eschiderea vicariului Musta și a protosinghelului Bădescu. Se așteptă, ca de astă dată să se ajungă la un compromis între celea două tabere contrare, spre a nu mai espune văduvita dieceză la atâtea tulburări interne nefolositoare, cari strică numai bisericii și fac iluzorii drepturile autonome ale Statului organic. Se vede însă, că n-a fost așa. Rezultatul scrutiniului a dovedit, că taberile stau tot așa de îndârjite una în fața celeialalte ca și în trecut, de nu și mai tare.

La alegere au luat parte 58 membri sinodali, au obținut protosinghelul din Sibiu par. Dr. Miron Elie Cristea 31 voturi, protosinghelul Dr. Iosif Olariu din Caransebeș 24 voturi, iar 3 bile au fost albe.

Noul ales episcop e om în floarea bărbăției, în etate de 41 ani. E doctor în filosofie dela universitatea din Budapesta. A fost secretar consistorial. La 1902 a fost ales asesor ordinar în senatul bisericesc. La 1903 a fost hirotonit de ieromonah, luând numele binefăcătorului său mitropolitul Miron.

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra
officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei
și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna
pachetare originală de „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche“

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

Cronici Bucureștene.

Tot zile grele! Avem un timp de tot frumos, cum rar se întâmplă după sf. Dumitru. Nu e rece, ziua soare frumos, noaptea lună frumoasă. Din când în când mai plouă, ici colea dai de puțin noroiu, cari nu au de gând să te supere, îți aduc numai aminte că, — deși mai târziu ca anul trecut dar totuși — vine iarna!

* * *

Anul acesta ședințele de toamnă ale sfântului Sinod au fost de tot neobișnuite. Preasfințitul episcop al Romanului, Gerasim Saffirim, îndată la începutul ședinței prime după cetirea mesagiului regal a cetit un lung memoriu, în care dovedește, că noul organ bisericesc e anticanonic. În organism stau alături de mitropoliți, de episcopii eparhioți și de arhieriei titulari: preoții și diaconii, având aceleași drepturi în chestii de doctrină, de judicatură și de administrație bisericească, rămânând sfântului Sinod compus din mitropoliți, episcopi și arhieriei, să se mulțumească „a face anumite semne de binecuvântare” asupra celor mai multe din hotărârile Consistorului superior (Iorga). În senat legea aceasta a întâmpinat mare opoziție, deși făcea pe raportorul Înalt Preasfinția Sa Mitropolitul Primat Athanasie. A combătut legea cu multă aprofundare, cu un curaj ce pomenia timpurile martirilor Preasfințitul dela Roman. Dl Dissescu a arătat, că legea e anti-constituțională. Pe lângă alți bărbați de stat din senat, legea a combătut-o în cameră în săptămâna patimelor, Luni noaptea târziu Dl Iorga, care a numit legea: „nouă, revoluționar nouă, anticanonic și anti-sinodal nouă” (v. Neamul rom Anul IV. Nr. 31—2 p. 489). Tot atunci spunea Dl Iorga: „din reforma aceasta reiese dreptul ministrului de a stăpâni, cu mult mai depline puteri, decât cum stăpânește acum Biserica, și de a face, ca în biserică să se miște tot după cum voiește ministrul (acelaș p. 510).

Cei ce au susținut legea, nici pe departe nu au invocat argumente ca Româșcanul, Dissescu și Iorga. Legea în fine s'a votat, sancționat, și deși nu credeam mai nimeni, s'a promulgat. În senzul legii consistorul superior bisericesc cu puteri foarte mari luate dela Episcopi, cari după cuvintele raportorului legii nu și-au făcut datorința în deajuns „o acțiune mai binefăcătoare a bisericii asupra vieții poporului nostru este încă așteptată de toți”. (Desbaterile senatului 1909. Nr. 28 pag. 306.), — consistorul se convoacă de 2 ori pe an, înainte de ședințele sf. Sinod. Trebuia în anul acesta să fie convocat deja de două ori. Poate socotind dispoziția și opinia publică, guvernul nu a voit să-și mai creeze greutatea, a făcut în toamnă numai alegerile pentru consistorul superior, în care episcopii sunt în minoritate.

Înainte de 12 Octomvrie v., ziua pe care eră convocat sinodul, se auzia, așa spun oamenii din jurul guvernului, că Preasfințitul dela Roma va ataca iarăși legea. În senat Româșcanul și-a pus în joc — dupăcum spune dânsul, toată ființa sa, toată căldura inimii sale. A promis că nu se va abate dela cele ce susține, „răsplătească-se aceasta cu dimiterea sa din scaunul episcopal, sau chiar și cu caterizarea.

După aceste ne puteam aștepta, ca Preasfinția s'a să „facă un gest”, cum spun

ziarele. Într-un memoriu dat și publicității pe 37 pagini în octav dovedește necanonicitatea consistorului superior bisericesc învinuște cu crearea lui pe cei doi mitropoliți și pe episcopul de Argeș, despre cari zice că s'au abătut dela așezământurile vechi, au adus biserica autocefală ortodoxă română în o situație anti-dogmatică și anti-canonice. Le aplică canonul I al sinodului al VII ecumenic și astfel rupe cu ei ori-ce legătură și comuniune canonică.

Canonul aplicat arhieriei conține afurisenie. Cum nu se ține aici în secret, ce se hotărăște în Sinod, deși nu iean parte la el decât cei oficioși împreună cu ministrul cultelor, toate ziarele s-au alarmat de afurisenia aruncată asupra celor doi mitropoliți și unui episcop. Memoriul ca neavenit s-a pus la dosar încă în aceea zi, ca să se mai pertracteze în fiecare ședință. Episcopul de Roman a fost amenințat cu trecerea la pensie, dar nu se teme de nimic. Majoritatea profesorilor dela facultatea teologică, advocați și alte persoane politice țin partea Episcopului de Roman, și așa se crede, că legea se va modifica, iar Româșcanul, încunjurat de mare cinste, va rămâne în scaunul său.

* * *

Cine știe, timpul frumos de acum, aduce zile mai bune guvernului liberal? S-a făcut remanierea, de ar avea numai rămăneri! Dl Ionel Brătianu și-a ținut numai portofoliul internelor, la externe a trecut Dnul Djuvara, locul dânsului l-a ocupat Dl Orleanu. În locul Dlui Carp, care a demisionat, a luat domeniile Dl Constantinescu, iar la miliție a ajuns un brav general, Crăiniceanu, dela care așteaptă multă ispravă miliția și țara întreagă. Așa ne ajunge 15 Noemvrie, sesiunea parlamentară, cu ministeriul completat din oameni foarte capabili!

Vasile.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Concurse. Pentru completarea stațiunii de docente secundar la școala din parohia gr-cat. Hundorf, în districtul protopopesc al *Ibașfalăului* din nou înființată, se publică concurs cu terminul de 15 Decemvrie 1909. — Până la același termin e scris concurs pentru completarea stațiunii de docente secundar din parohia gr-cat. *Buciumi* în districtul protopopesc al *Almașului* și a stațiunii cantor-docentale din parohia gr-cat. *Desmir*, în districtul protopopesc al *Cojocnei*.

Hymen. *Valentin Copos*, teolog abs. și *Aurelia Ancean* cununăți.

Advocat nou. Dl *Ioan P. Oltean*, fost elev al școlilor din Blaj, fiul preotului gr-cat. din Suciul-de-sus, a depus cu succes foarte bun cenzura de avocat în Murăș-Vașarhei. Felicitările noastre!

Palatul Tribunei. În 27 a lunei trecute s'a inaugurat la Arad în mijlocul unor înălțătoare sărbători casa cu etaj ridicată spre a servi local redacțiunii și tipografiei ziarului. „Tribuna” e primul ziar românesc la noi, care din puterile proprii poate să-și facă palat propriu de aceea și însuflețirea a fost mare. A luat parte public numeros din toate părțile. Noi neputând fi de față la această sărbătoare am felicitat telegrafice pe colegii dela Arad.

„Tipografia Poporului”. Fosta tipografie a „Tribunei” de odinioară dela Sibiu, trecută apoi în proprietate nemțască, a revenit iarăși în mâna unui român, Dl. Nicolae Bratu care dela 1 Noemvrie a luat-o în proprietatea sa. Veseli de această achiziție îndemnăm publicul român să o sprijinească în editura acestei tipografii apare și „Foaia Poporului” și „Călimdarul Poporului”

Aviz. Cu începutul anului școlastic 1910/11 va avea dieceza oradană lipsă de Cantor cu diplomă; întâmplându-se în multe comuni pierderea învățătorilor. Prin urmare vă rog a publica între credincioși, cumcă, acel individ, care a absolvat barem V eventual VI clase elementare, știe ceti și scrie repede, are testimoniu dela comună cu purtarea morală bună, și estrasul cărții de botez, are un ton plăcut și ar dori să fie cantor, să se adreseze la mine subscrisul, și după togmeală, în restâmp de 2 luni îl fac cantor cu diplomă dela preparandie. Oradea-Mare la 1909 Noemvrie 22. *Gregorie Torsan* Cantor catedral și episcopesc.

Posta Redacțiunii.

Cr. Nu se poate!
Ave. Marianele se vor publica. Mulțumite.
Tuturor! Rugăm nu ne năcăjiți cu mulțumite publice de câte 25 critici când spațiul ne e așa de scump
Dr. E. H. *Ileana mare*, Adreseazăte fotografiei E. Fischer, Sibiu
A. P. Regretăm, că nu putem publica poesia trimisă.

Nr. 8841—1909.
consist.

(65) 1—2

Anunț de esarândare.

Bunul comasat din comuna Cenade aparținător fondului Bazilican, administrat de Veneratul Consistor Metropolitan din Blaj, se va da în arândă pe calea licitațiunii publice pe 6 ani succesivi dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decemvrie 1916.

Licitația publică să va ținea în Blaj, la 31 Decemvrie st. n. la 10 oare a. m. în cancelaria advocațională din curtea metropolitană. Prețul de esclamară va fi 10400 cor. sub care preț de arândă bunul nu să va esarânda.

Condițiunile de esarândare se pot vede în cancelaria subscrisului și la administrația centrală capitalară.

Cei ce doresc a lua parte la licitație sunt datori a depune un vadiu de 1040 în bani gata ori în hârtii de valoare notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termin se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accludarea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că ofertentele cunoaște condițiunile de esarândare.

Blaj, la 9 Dec. 1909.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

14

Calvin, apostolul predestinaţiunii din vece, preterează anume chestia gingaşe cu prezenţa lui Hristos şcl. — şi în serioşitatea lui întunecată nu mult se interesează de hărţuilele altora în jurul esenţei mântuirii.

Cu atât mai amarnic se războiese însă Luther cu Zwingli. Scrupulii lui Luther, pe lângă tot misticismul, în care şi-a învălurat legea predicată — aşa se vede, că au susţinut într'ânsul o mică schinteie din credinţa adevărată, căci dânsul a crezut până în sfârşit prezenţa dumnezeiască în sf. Euharistie, — deşi numai trei sacramente recunoaşte din cele şapte. Nu-i vorbă aci despre *modul „prezenţei“*, în care încă a smintit, ci numai despre *înşuş prezenţa*, pe care o a recunoscut de fapt.

La începutul discuţiunii cu Zwingli asupra Euharistiei a scris pe masă cuvintele Scripturii: „Hoc est corpus meum“ şi a declarat a priori, că noima acestor cuvinte nu se poate suci nici cum, deci trebuie să recunoască prezenţa în Euharistie. Zwingli susţinea din contră — chiar ca şi Karlstadt, că cuvintele pomenite nu înseamnă alta, decât că pâinea şi vinul sunt chipul, semnul de aducere aminte alui Hristos (aidoma moderniştilor noştri de azi V. Dr. Dudek: A modernismus és a katholicismus Bp. 1908. p. 124).

În punctul acesta a rămas neimpăcat pentru totdeauna cu Luther, care, după obiceiul său, n-a întârziat să trimită în Zwingli pentru aceasta toată hada diavolească.

Până când Zwingli şi Luther se afurisesc reciproc în jurul „prezenţei“, Calvin îşi propune liniştit învăţătura despre „Cina Domnului“, dar nu ştie despre „prezenţa dumnezeiască.“ — Pentru dânsul — conform „predestinaţiunii“ sale — cei aleşi pentru fericire se unesc sufleteşte cu trupul gloriificat alui Hristos, iar celor destinaţi pentru iad cuminecătura nu foloseşte chiar nimic. Deci lucru zădarnic!

Să vedem acum mai de aproape cum şi-au închipuit anume aceşti protestanţi principiul lor de credinţă. Ei şi-au propus o singură normă de credinţă: credinţa curată, credinţă tare, fără de-a avea lipsă de fapte meritorii, iar izvorul acestei credinţe e sf. Scriptură, fără nici un fel de respect la vre-o tradiţiune ori autoritate doctrinală. Fiecare poate deci ceti în dragă voie Scriptura şi-şi poate făuri din ea credinţa. La întrebarea însă, că în ce chip îşi scoate fiecare credinţa dreaptă din Scriptură — răspund cari de cari pe cum li taie capul. — O parte pretinde a şti, că Spiritul Sfânt luminează pe unul fieştecarele în decursul cetirii şi astfel nu poate sminti; cealaltă riscă uu şi mai mare neadevăr, când afirmă, că Scriptura se explică de sine, respective, că ar fi imposibil a nu scoate din ea numai credinţa adevărată; o a treia parte iarăş se pune pe baza raţionaliştilor de azi şi susţine, că norma tâlcuirii Scripturii e înşuş mintea omenească ş. a. m. d.

Căci cugetători, atâtea contraziceri; cu adevărat acest protestantism e plin („durch und durch“) de contraziceri: dela naşterea sa până la moarte... eclatantă dovadă, precum că principiul protestant duce naturalmente la disolvarea proprie a protestantismului (Hetiger: Apologie des Christent II, p. 475).

Dela entuziasmul fanatic pentru Scriptură — zice Strauss în Operele sale II. p. 87. — se aruncă până la cel mai desperat raţionalism (Bougaud — Szentannai o. c. IV. p. 250) precum evident reapare din cele de până aci. — Împrejurării acesteia e a se ascrie şi faptul, că azi deja numărul sectelor răsărite în urma protestantismului se urcă până în vre-o 200, aşa, că nici nu se pricep unele pe altele.

Principiul acelora, cari ţin una cu capul că Spiritul Sf. ar lumina pe unul fieşte-care, a produs deja în veacul al XVII. o sumedenie de deliranţi ai religiei, făcând astfel o caricatură proastă din noima inspiraţiunii. Căci propriamente ce sunt: mormonii, guacherii metodiştilor, pietiştilor, ori ca să luăm pilde mai apropiate: baptiştilor, sau nazireii noştri, dacă nu o aberaţiune ridiculă, cari înşişi nu ştiu ce voesc; nici măcar normele principale de credinţă nu şi-le ştiu cristaliza într-un întreg cinstit şi demn — fiecare pagină li-e plină de contraziceri (V. Dr. Dudek: A magyarországi baptistai szerv. és hitvall. p. 127. uu. Noi însă nu ne mirăm de greşurile lor, căci le cunoaştem geneza. Ştim anume, că asistaţa Spiritului Sf. nu s'a promis oamenilor singuratici, ci apostolilor şi printr'ânsii bisericii.

D. N. I. Hristos nu poporului ci apostolilor li-a zis: „Nu vă voi lăsa pe voi orfani“ (Ioan XIV. 16. u.), ci: „Eu voi rugă pe Tatăl şi alt Paraclét va da vouă, ca să rămână cu voi în vece Spiritul adevărului. Acela vă va învăţa pe voi toate şi vă va spune toate câte vă voi zice (Ioan XIV. 26.) Spiritul adevărului vă va învăţa pe voi toată adevărătatea, pe care acum nu o puteţi scurta (Ioan XVI. 12. uu.)

Cel mai viu document al imposibilităţii inspiraţiunii private l-au dat înşişi protestanţii, cari nici când n-au putut conveni într-o tâlcuire unitară a Scripturii. E lucru ştiut doar, că înşişi corifeii: Luther şi Zwingli s'au certat crâncen pentru interpretarea Scripturii, iar la capăt s'au huiduit reciproc spre mai mare mărirea şi cinstea inspiraţiunii private.

Nu mai amintim apoi aci misticismul superstiţios, la care duce acest principiu de-adeptul, căci sumedenia de secte inconştii şi ridicule li dovedesc în deajuns.

Cât pentru ceice susţin, că Scriptura s'ar explica pe sine înşuş — nu pretindem alta, decât să ne spună cum să-i pricepem? Abstrăgând dela smânta lor elementară, că adecă dânsii nu primesc tradiţiunea, zi: tâlcuirea Scripturii din partea celor mai de seamă şi vechi sfinţi părinţi, dela cari ar trebui nesmintit să-şi tragă pretinsa lor „credinţă“, dacă îşi iau aere de buni şi „curaţi“ creştini — însemnăm numai atâta, că Scriptura în multe locuri e foarte grea de înţeles într'atâta, încât chiar exegeţii eminenti cu ermeneutică sănătoasă şi adânc creştinească abia îi pot da desiegare. — Cum îşi închi-

puiesc acum aceşti oameni buni a lăsa Scriptura d. p. în voia unui om de rând? E o imposibilitate clară ca soarele.

Friederic Henrich Germar a încercat între anii 1821—1834, un foarte isteţ expedient, spre a putea salva principiul acesta, anume: interpretaţiunea panarmonică. A statorit adecă norma, ca în Scriptură să se primească numai acela înţeles, care consună cu alte locuri similare, dar neindolnice ale Scripturii, (în primul rând cu zisele lui Hristos, şi cu principiile raţiunii, ori cu fapte reale. (V. Dr. St. Székely Herm. bibl. 1902. pag. 359).

Cătră încercarea aceasta, altcum laudabilă în inventiositatea ei, n-a putut reuşi, de oarece e preabine ştiut, că cele mai multe locuri ale sf. Scripturii n-au alternative paralele, iar principiile statorite de mintea omenească vacilează după oameni şi pricepere.

Concluziunea finală e tot aceeaş să jumbe de sine: fără vază supremă doctrinală nu se poate salva unitatea credinţii: prima recerinţă vitală a creştinismului cu adevărat „curat.“

Cei mai impacabili şi nestatornici dintre toţi sunt raţionaliştilor. Principiul lor ca atare a emanat din doctrina lui Luther, care însă observând deloc la început urmările fatale ale principiului său de credinţă — n-a putut îndestul grăbi să şi-l revoace prin compunerea amintitei sale „confesiuni“ obligatoare pentru toţi. Erau însă deja târzi toate încercările sale, oricât ar fi ameninţat şi trimis în iad pe celce i-s'ar opune: „fie chiar inger din cer.“

Azi principiul acesta grasează mai priemejdios, de oarece şi numele („raţionalist“) e mai măgulitor pentru moderniştilor, — pe când celealalte feluri de-a tâlcui Scriptura sunt parte stinse şi deplasate, parte au rămas aşa fără vlagă, cum vieţuesc în cele mai multe din sectele neculte (anabaptiştilor şcl.) şi desconsiderate de înşişi protestanţii moderni.

Raţionaliştilor nu recurg la inspiraţiune privată, ci voesc să explice Scriptura numai cu mintea lor omenească. La dânsii convingerea personală a fiecărui e norma de frunte.

Curat subiectivismul lui Kant, în ale religiei, poreclit şi: „Autonomia minţii“; nu înzădar îl numeşte Paulsen pe Kant: filosoful protestantismului (Kath. Szemle 1909 II. p. 131.)

Că intrucât de fără basă e procedura acestora, când introduc autonomia minţii pure omeneşti în tâlcuirea Scripturii, arată şi realitatea, că în praxă, de fapt înşişi protestanţii: ori nu pot valida principiul acesta de fel, ori se lapadă de întreg creştinismul. Tertium non datur.

Una admit şi dânsii, ca buni creştini ce se ţin, că adecă: Scriptura e codicele adevărului dumnezeiesc (dar nu unic — susţinem noi!); — şi astfel, dacă toţuş: cu *diferitele* lor minţi omeneşti nu se pot uni într-un statorirea *aceluiaş adevăr dumnezeiesc* — trebuie să recunoască, că deci: numai priceperea personală a fiecărui *nu* poate fi norma interpretării autentice a Scripturii.

De altcun, când introducem subiectivismul în teologie, sau ori și unde, — am sfârșit cu adevărurile obiective.

Ce va fi cu teologia, când pășește pe acest drum? — Întreabă un apostol modern. — Își pierde valoarea reală; adevărurile ei devin idei și noțiuni goale, pe cari e super-să le dovedim. — nici nu se pot dovedi. (Prohaszka o. c. p. 72). În acest stadiu și-au ajuns și protestanții moderni zenitul ca teologi; ei nu admit adevărul obiectiv al dogmelor, iar ca dreaptă consecință pretind: creștinism fără dogme (A. M. O. P. Weiss: Lutherpsychologie p. 129), precum și lăpădarea a tot ce nu le convine priceperii. Profesorul universitar Harnack și soții d. p. discută în public valoarea simbolului de credință între anii 1888—92 și provoacă pe ascultători, ca „ieșind în păstorie să se ni-zuiască a nimici crederi” (Dr. St. Székely o. c. pag. 363).

Că propriu cu câtă șovăială chinuitoare lucră acești raționaliști, arată și faptul, că au recurs deja la toate teoriile posibile întru explicarea creștinismului din Scriptură: dela teoria seamătoriei alui S. Reimar și Lessing până la teoria acomodării și interpretarea morală alui Kant; dela naturalismul lui Eichhorn până la legendele lui Renan și până la teoria evoluționistică alui Harnack — fără însă, ca baremi vre-una din atâtea teorii să cadreze pe deplin și să aducă fală opintirilor raționaliste. Și toate acestea în decurs de zeci și sute de ani.

Luther — în niște momente de norocită inspirație — a prevăzut absurditățile aste, căci scrie într-un rând lui Zwingli: De va ține lumea încă mult(!), iarăși va fi de lipsă ca, — din pricina diferitelor interpretări a a Scripturii, ce grasează — *pentru susținerea unității* de credință, să reprimim decretelor săboarelor și să ne mântuim astfel prin ele.

Melanchton de disperat ce eră, într-atâta redoria — în răspunsul lui către Bel-larmin — episcopiile, încât, zice el: dacă n'ar fi episcopi ar trebui creați din nou; ba monarchia Papei asemenea ar fi foarte folositoare pentru susținerea învățaturii uniforme între atât de diferite neamuri(!)

Protestantismul, dacă ar fi fost să fie o tendință de sinceră reformă, nu trebuia nici când să ajungă până acolo ca să se constituie într-o biserică de sine stătătoare (Hettinger: Apologie des Christens. II. 2 p. 439); și mai ales nu trebuia să șteargă ierarhia, ca constituțiunea vizibilă a bisericii, căci învățaturii despre biserică nevăzută (fără element vizibil — fără ierarhie) urmează strict și logic învățatura despre religiunea nevăzută, fără manifestare, — iar acesteia îi urmează de tot natural: dispariția momentană a religiunii (Hurter: Teol. Dogm. Comp. I. p. 118).

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Principii morale sau etice ale religiunii creștine, pentru școlile medii și instituturile pedagogice de *Dr. Vasile Suciu*, prof. de sf. teologie și de religiune la gimn. sup. Cu aprobarea Superiorității bisericesti. Balázsfalva—Blaj 1909 Tipografia și Librăria Seminarului teologic gr-cat. Prețul: 1.60+10 fill. porto. Se află de vânzare la Librăria Sem. teol. gr-cat. din Blaj.

Abecedar și carte de oetire maghiară pentru clasa a II a școlii primare cu limba de propunere română. De Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Ediția a VIII. Prelucrată după noul plan ministerial, (art. XXVII—1907.

Balázsfalva, — Blaj 1909. Prețul **50 fileri.**

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor respnz.: **Augustin Gruția.**

Prima pepinerie de viță de vie pe **Târnăvă.**

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye).

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, oferă:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, **se garantează veritabilitatea speciei.**

Binevoii a cere Prețurent ilustrat!

În prețurent se află **epistole de recunoștință** din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre **vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.**

(57) 5 - 20

(64) 1—5

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr-cat. din Tușin (Tuson, u. p. Uzdi-Szt. Péter Kolozs megye), prin aceasta să recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 300 cor. adecă treisute cor. la curatoratul parohiei gr-cat. din Tușin cel mult până la 1 Februarie 1910 la 12 oare a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 12 Septembrie 1909 sub Nrul 6869 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr-cat. din Tușin între oarele 8—12 a. m. și 2—4 p. m.

Tușin la 3 Decembrie 1909.

Emiliu Pop
paroh gr-cat.

Vasile Florea
curator primar.

Sinberger Salamon

prăvălie de manufacturi, modă, coloniale

— BLAJ —

Blaj, Noembrie 1909.

P. T.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că în localul propriu de lângă prăvălia mea din piață, pentru comoditatea On. public cumpărător, mi-am asortat un despărțământ cu articlii de jucării și ornamente de crăciun, rugându-Vă să binevoii a-l cerceta. Conziderând împrejurările de mai sus, anul acesta m-am provăzut mai bogat cu articlii mai aleși. voind ca și prin asta să satisfac pretențiile On. public.

Rugându-Vă din nou să mă cercetați, sum

cu distinsă stimă:

Sinberger Salamon.

(63) 1—4

Mă rog să-mi cercetați depositul fără a fi silit să cumpărați!

Serviciu prompt, solid, prețuri foarte moderate!

se adresează, cine dorește a-și procură varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuț, fructe cu boabe, pueți, etc.

(49) 6—12

Vițe altoite

(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER & COMP

Pomi Vițe Altoite

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 51-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95.816.412 coroane.	9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4.484.278,83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4.028.113,12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

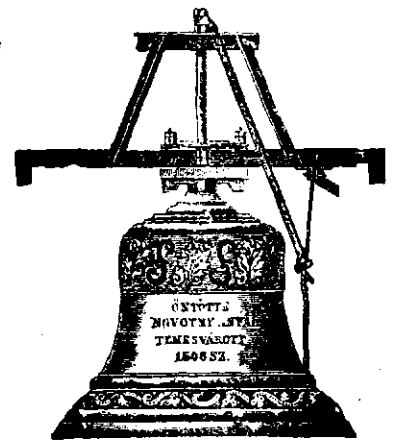
46151-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Băile Buziaș

Phönix apă minerală de Buziaș

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă. Recomandată de medici. Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(35) 11-12

„Recomandăm proprietarilor de vii

cu toată căldura tovarășia românească

„Mugurul“ însoțire economică-comercială

în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde

altoie de viță de vie de toate speciile pe

cum și viță americană cu și fără rădăcină

și la dorință însoțirea dă instrucție gratis

ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 51-52

Traian A. Todorescu,

producător de vinuri în Világos (Șiria) lîferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate depozituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 51-52

In propriul interes.

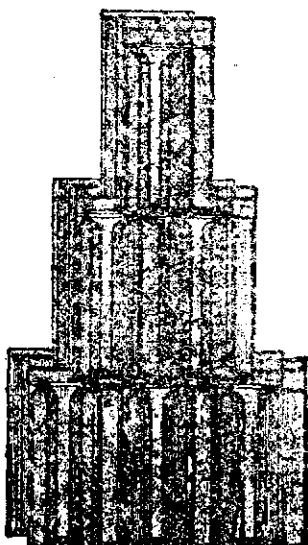
Primește numai **BOHN** țigla

din Nagyikinda și Zsomboly respingând ori ce altă țigla de calitate înferioară pentru că numai

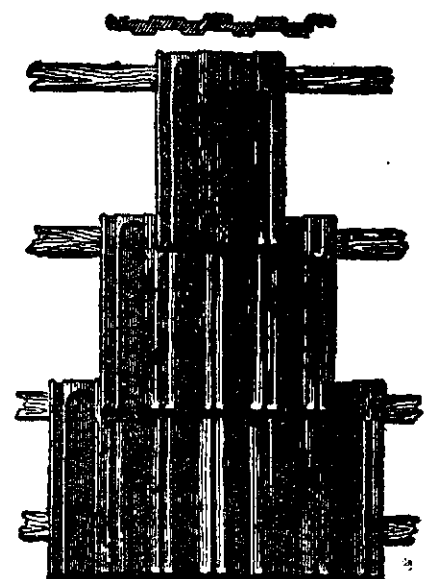
țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

Cereți mostre și catalog.

Fabrica de țigle BOHN — Zsomboly.

Țigla Bohn de Nagyikinda.

Țigla Bohn de Zsomboly.

(27) 18-?